

Leren in onderwijs en kinderopvang

Echt samenwerken aan de ontwikkeling van kinderen is meer dan samen een overkoepelend thema bedenken. Wat is leren? Hoe ontwikkelen kinderen zich? Daar moeten kinderopvang en onderwijs het over eens zijn.

🔗 Astrid van de Weijenberg 📷 Adobestock

E

Emeritus hoogleraar Robert-Jan Simons ziet zichzelf als iemand die bruggen slaat tussen verschillende partijen als kinderopvang en onderwijs. 'Voor samenwerking moet er een gedeelde visie zijn over leren', zei hij op de thema-discussie van Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang over leren in kinderopvang en onderwijs. 'Leren is iets anders dan onderwijs. Leren gebeurt in het hoofd. Een gedeelde visie is nodig om richting te geven aan de ontwikkeling van kinderen. De visie moet namelijk sturing geven aan het dagelijkse gedrag van pedagogisch medewerkers en leerkrachten.' In navolging van Manon Ruijters' theorie over leervoorkeuren benoemt Simons vijf leervoorkeuren. (Zie kader.) Aan leerkrachten en pedagogisch medewerkers is het de taak om aan te sluiten bij die vormen van leren.

Kinderen leren in en buiten school. Buiten school soms wel meer dan in school. Daarom heeft de school de opdracht om het informele leren meer centraal te stellen, vindt Simons. Het onderwijs is goed in kennis overdragen,

maar minder goed in de andere leervoorkeuren. Het zou goed zijn als kinderopvang en onderwijs een heldere visie ontwikkelen die geworteld is in de leertheorieën. 'Wat is ontwikkeling? En wat betekent het als we de ontwikkeling van een kind centraal stellen? Dat zou voor iedereen in een samenwerkingsverband dezelfde betekenis moeten hebben.'

De vijf O's

Al lang wordt er gesproken over hoe onderwijs en kinderopvang 'hun pedagogisch handelen en de onderwijsstijl in samenhang kunnen vormgeven'. Zo formuleerden Liesbeth Schreuder e.a. het in *School met vijf O's* uit 2008. Het was een vervolg op hun boek *Dagarrangementen in de brede school* (2005), waarin vooral de organisatorische kant van de samenwerking onderwijs en opvang centraal stond. Inmiddels tien jaar later worstelen veel organisaties er nog steeds mee. Het organisatorische deel is een voorwaarde om te komen tot één visie, vinden deskundigen. Maar samenwerken is veelomvattend, in ieder geval meer dan een gezamenlijk thema vaststellen. Hoe verdiep je de samenwerking, vraagt Job van Velsen, adviseur brede scholen en kindcentra, zich af. 'Daar waar ik kom, zie je dat het organisatorische deel sneller geregeld en geborgd is,

aangezien het wiel al wel uitgevonden is. De uitdaging zit 'm in samen ontdekken hoe kinderopvang en onderwijs elkaar inhoudelijk kunnen verrijken. Hoe geven zij samen de ontwikkeling van kinderen van nul tot dertien jaar vorm? Als we samenwerken, wat betekent dat voor de groepen, het team, de inrichting? De leervoorkeuren van Simons kunnen per leeftijdscategorie verschillend zijn. Hoe kun je dat vormgeven?

Het buitenschoolse leren zoals dat in de bso gebeurt, zou volgens Van Velsen inspirerend kunnen zijn voor het schoolse leren. 'Andere werkvormen in de bso bijvoorbeeld kunnen het werk van leerkrachten verrijken en verbreden. Dat zou ook de meerwaarde kunnen zijn voor kinderopvang en onderwijs: professionals die samenwerken, elkaars mogelijkheden zien, benutten en versterken.'

Zelf leren

Bij IKC Wereldwijs in Hoofddorp werkt men met IPC (International Primary Curriculum). Directeur Manon Groenenberg: 'In het onderwijs willen we kinderen nog te veel leren, terwijl kinderen het meeste zelf leren. Daarvoor moeten we heel dicht bij hun talenten en beleavingswereld blijven.'

Een belangrijk onderdeel van IPC is dan ook zelf ontdekken en zelf leren. Hoe dat moet, wordt met elkaar afgestemd zowel in kinderdagverblijf, peuterspeelzaal als op school. Iedere les of activiteit heeft doelen. Daarbij zijn de doelen van Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) leidend. Die geven aan wat kinderen moeten kunnen, willen ze een fase verder komen. De doelen zijn heel divers. Als er in de kleutergroepen bijvoorbeeld een les in de apotheekhoek doorgebracht wordt, dan is dat niet per se om woordenschat te ontwikkelen. Het doel kan ook zijn: wie neemt de taken op zich? Of wie verdeelt het werk, hoe zoek je dingen op, hoe presenteer je? Groenenberg: 'Doelen kunnen heel klein zijn. Een groep werkt bijvoorbeeld met papier-maché. De ene keer is het doel nieuw materiaal leren kennen, de andere keer elkaar feedback geven. Die doelen worden ook benoemd.'

Natuurlijk is er verschil tussen hoe pedagogisch medewerkers en hoe leerkrachten werken. Maar dat zit meer in het feit dat de kinderen wat anders vragen, gezien hun leeftijd, vindt Groenenberg. 'Zo is er ook verschil tussen onderbouw en bovenbouw in het onderwijs. Maar de visie is hetzelfde. Medewerkers hebben nog wel eens moeite om te zien wat hun kleine stukje bijdraagt aan de algehe- >